

Stortingets utdannings- og forskningskomité

18. oktober 2023

## Statsbudsjettet 2024 – Program for kunstnerisk utviklingsarbeid

I regjeringens budsjettforslag for 2024 foreslås det å fase ut Program for kunstnerisk utviklingsarbeid, som i dag administreres av HK-dir. Midlene, 14 mill. kroner, foreslås fordelt på 7 utdanningsinstitusjoner, på bakgrunn av tidligere tildelinger fra programmet. Utfasingen av programmet er dermed ikke et innsparingstiltak, men presenteres som et ledd i det regjeringen kaller en tillitsreform.

Vi som undertegner dette brevet, er rektorer ved institusjoner som vil nyte godt av 2/3 av midlene som er foreslått fordelt til institusjonene. Vi mener likevel at det er vesentlig bedre for kvaliteten i kunstnerisk utviklingsarbeid og høyere kunstutdanning om midlene videreføres som et nasjonalt fellesprogram, basert på konkurranse mellom gode søknader som kvalitetssikres eksternt. Programmet har så langt vist seg å ha avgjørende betydning for den nasjonale utviklingen av og kvaliteten på kunstnerisk utviklingsarbeid, og derigjennom også for kvaliteten på kunstutdanningen, og har bidratt til at Norge har inntatt en ledende rolle internasjonalt i forståelsen av og utviklingen av kunstnerisk utviklingsarbeid.

Vi finner det svært beklagelig at programmet foreslås nedlagt, uten noen form for evaluering, konsekvensutredning eller innhenting av synspunkter fra de berørte institusjonene. Til tross for at forslaget til statsbudsjett for 2024 innebærer at midlene bevares, ved at de fordeles på institusjonene, vil nedleggelse av Program for kunstnerisk utviklingsarbeid innebære at den eneste konkurransearenaen for FoU-midler til kunstnerisk utviklingsarbeid blir borte.

### Bakgrunn

Program for kunstnerisk utviklingsarbeid ble etablert etter at Stortingets kirke-, utdannings- og forskningskomité, ved behandlingen av St.meld. nr. 39 (1998-1999) *Forskning ved et tidsskille*, uttalte følgende i Innst. S. nr. 110 (1999-2000):

*Komiteens flertall [...] har merket seg at kunsthøgskolene og Musikkhøgskolen på vegne av alle høyere kunstutdannelseinstitusjoner har fremlagt et program for initiering av kunstnerisk utviklingsarbeid. Flertallet mener at et slikt program er i godt samsvar med Stortingets intensjoner da kunsthøgskolene i 1995 ble integrert i universitets- og høyskoleloven, og kunstnerisk utviklingsarbeid ble sidestilt med forskning og faglig utviklingsarbeid for øvrig. Flertallet forutsetter at departementet vurderer forslaget under arbeidet med den langsiktige strategi for høyere kunstutdanning i Norge.*

(Komiteens flertall var her samtlige medlemmer, unntatt SVs representant, som hadde en egen merknad med i prinsippet samme konklusjon.)

Som oppfølging av dette opprettet Norges musikkhøgskole og de to daværende kunsthøgskolene, i samråd med og med finansiering av departementet, en utredningsgruppe som konkluderte med å foreslå opprettelse av

- et kunstnerisk kompetanseutviklingsprogram på nivå med og etter mønster fra de organiserte doktorgradsprogrammene,
- et program for ekstern finansiering av kunstnerisk utviklingsarbeid, publisering og formidling ved kunstutdanningsinstitusjonene.

Kompetanseutviklingsprogrammet, kjent som Stipendiatprogrammet i kunstnerisk utviklingsarbeid, ble opprettet gjennom statsbudsjettet for 2002, og ble avløst av institusjonelle doktorgradsprogrammer og den nye graden ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid fra 2018. Programmet for ekstern finansiering, i dag kjent som Program for kunstnerisk utviklingsarbeid, ble opprettet gjennom statsbudsjettet for 2010. I forslaget til budsjett for Kunnskapsdepartementet for 2010, skrev regjeringen:

*For ytterlegare å styrkje kunstnarisk utviklingsarbeid og fremje eit breiare utviklingsarbeid på kunstfeltet, som rettar seg mot både dei fast tilsette og dei ferdigutdanna kunststipendiatane, foreslår departementet å etablere eit FoU-program for kunstnarleg utviklingsarbeid frå 2010 [...].*

Kunstnerisk utviklingsarbeid er altså, siden UH-loven av 1995, likestilt med vitenskapelig forskning som FoU-aktivitet. Det er «*de utøvende og skapende kunstfagenes selvstendige bidrag i kunnskapsproduksjon*», for å sitere Kunnskapsdepartementet ved opprettelsen av graden ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid i 2018. Internasjonalt anerkjennes resultatene av kunstnerisk utviklingsarbeid som et vesentlig kunnskapsgrunnlag for utvikling av de såkalte Creative Industries, som er en internasjonal fellesbetegnelse for kulturnæringer som utgjør en stor og raskt voksende del av brutto nasjonalprodukt for de fleste land i verden.

Sett i forhold til omfanget av norsk kunstutdanning, og sammenlignet med sektoren for øvrig, utgjør bevilgningen på 14 mill. kroner til eksternfinansiering av kunstnerisk utviklingsarbeid svært lite, og det er gode grunner til at beløpet burde være høyere. Se utredning om finansiering av kunstnerisk utviklingsarbeid i regi av UHRs fagstrategiske enhet for kunst, design og arkitektur: <https://www.uhr.no/f/p1/ic9147d40-37ee-4303-b704-6f1d3cc4d2e9/notat-finansiering-av-ku2.pdf>. I denne omgang ber vi likevel ikke om en budsjettøkning, men om en videreføring av Program for kunstnerisk utviklingsarbeid innenfor dagens rammer, fordi det vil være en kvalitetsmessig bedre og effektiv bruk av begrensede midler enn å fordele midlene på institusjonene.

Programmet var tidligere en nasjonal fellesoppgave med eget styre, administrert av en av kunstutdanningsinstitusjonene, iht. UH-loven § 1-4 (4), og har de siste årene vært administrert av HK-dir, med et programstyre som sikrer god forvaltning av midlene. Ikke minst har programmet styrket samhandling mellom institusjonene, og sikret at midlene forvaltes med nærhet til og kunnskap om de aktuelle fagområdene.

Det kan vurderes andre tilknytningsformer enn til HK-dir, men dette må i så fall skje gjennom en forsvarlig utredning av alternativene. Inntil videre har HK-dir etablerte og gode forutsetninger for å videreføre programmet.

Margaret Hagen (sign.)  
 rektor  
 Universitetet i Bergen

Astrid Kvalbein (sign.)  
 rektor  
 Norges musikkhøgskole

Marianne Skjulhaug (sign.)  
 rektor  
 Kunsthøgskolen i Oslo